

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felelős szerkesztő:
MAGYAR BALINT

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Telek-ucca 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR

helyben hátszó szállítva, vidékre postán küldve:
Égész évre . . . . . 36 K | Negyedévre . . . . . 9 K
Félévre . . . . . 18 K | Egyes szám . . . . . 80f.
Külföldi előfizetéseknél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Minden előfizetésnél a postabér megtérítését kérjük

Az ifjúság feladatai.

Szerkesztőnknek a kossai keresztényszociálista diákok szabadszervezete tegnapi ünnepélyén emondott beszéde.

Hogy új arcokba nézhessenek, a legegyszerűbb emberek közül is ki-kijárnak egyesek az érkező vonatok elé, el-elmennek a legközelebbi városba és boldogtalanok, hogyha ez a lelki szükségletük hosszú időn át ki nem elégülhet. Ez a lelek ismeretével foglalkozók szerint azért van, mert a szellemeknek is surlódásra van szükségük, hogy szikrákat vehessenek, vagyis hogy gondolatokat termelhessenek. Ez a szükséglet letesíti a különböző köröket, szervezeteket, ez a szükséglet ösztönzi az egyes családokat arra, hogy legalább egy-két családdal jobban legyenek s azok utján másokkal is találkozhassanak.

Mi egyébert hívtak ide engem az én kedves fiatal barátaim is, ha nem azért, hogy valamely új dolgot, vagy valamely régít új formában halljanak, — és miért jöttem én ide, ha nem azért, hogy szellem a szellemmel surlódva, szikra paltanjon s úgy az ünnepélyt rendező ifjúság, mint a magam és a magunk utjára fényesség, ismeret, de főképen szeretet gyulladjon érvény a szeretet szó alatt a tette kész, erős felbuzdulást mindannak irányában, ami előttünk van, amit vállalunk, ami kötelesség.

Keresztényszociális ifjúsággal találkozva itt, a keresztényszociális ifjúság feladataival óhajtók foglalkozni. Közvetlen szeretnék lenni, a szívemet egészen megnyitni, életünkről, jövőnkől ösztönözni beszélni. Mindenekelőtt megkérdem: szem előtt tartja-e, *ludja-e* a keresztényszociális ifjúság a célt, amelynek kivételére a nagyobbaknak segítségül kínálja fel magát? Csak ezután teszem fel a második kérdést: *ludja-e* a ker. szociálista ifjúság, milyen tudományos, de főképen milyen erkölcsi felkészültség szükséges ahhoz, hogy ő már most hatékonyan segíthesse, majdan pedig teljes dicsőséggel folytathassa azt a munkát, amit elődei a ker. szociális eszmé szolgálatában megkezdtek?

A ker. szociális gondolat.

Minden eszméi vagy gyakorlati célt szolgáló szervezet tagjainak, ha azt akarják, hogy éljenek és éltessenek, az *intézményüket létrehozó fõgondolatban kell mindjobban és jobban elmerülniök*. A ker. szociális eszmének alapfogolata ez: a társadalmi és a gazdasági élet terén kétségkívül kívánatosabb és szebb állapotokat nem a mai társadalmi és gazdasági rendnek márhólnapra való felforgatásával érhetjük el, hanem az emberiség megemésztésével a keresztény erkölcs által. A keresztényszociális felfogás is vallja, hogy a legutóbbi, az u. n. liberális éra társadalmi és tökéstermelése egyes osztályok és főképen a munkásság kárára rít banásmóddal és csunya visszaélésekkel szennyezte be magát, — de amikor a ker. szociális eszmét ezt vallja, egyáltalán megállapítja, hogy ezeket a visszaéléseket a szabadság nevében követték el olyanok, akiknek szabadságát az erkölcs nem korlátozta, mert nagyobbára a gazdaság vágától elvakult hitetlen és erkölcselen emberekől való szó.

A szociáldemokrácia, illetve a kommunizmus azt mondja, hogy az előbb említett visszaélések veszélye mindaddig fennáll, amíg a termelés állami kezelésbe vagy a közösség kezelésébe nem kerül. Mi azt mondjuk: Most még az állami vezetés és kezelés mellett is nehézkes és komplikált volna a termelés, sőt éppen az erkölcsi érzék, a kötelességtudás, a szorgalom, a közérdek szeretetének hiánya, a munkafelügyelők megbízhatatlansága stb. miatt a termelés valószínűleg a legprimitívebb formákra esnék vissza. Ezzel kísérletezni nem jó. Tartsuk meg egy előhaladottabb stádiumig a jelen gazdasági berendez-

kedés formáit, de vigyünk bele szigorú erkölcsi felfogást, javítsuk meg azaz, aminek hiánya miatt megromlott, gyógyítsuk meg azaz, aminek nélkülözése miatt megbetegedett. Hirdessünk a termelésben tisztességet, a munkásokkal való jó bánásmódot igazságos bért; hirdessünk a forgalomban becsületet, a hamis sulyok és mértékek kizárását; az elosztásban szociális igazságot, az adórendszerben méltányosságot, mindenekelőtt pedig szeretetteljes figyelmet a szegények és minden felebarát iránt. Mérítsük be a gazdagabbat abba a gondolatba — és ez a gondolat hassa át teljesen, hogy akinek sok adatot, attól az igazság sokat vár; tanulja meg a szegényebb és egyszerűbb felfogás, hogy akinek csak egy talentuma van, az sem áshatja azt el bűntetés nélkül a dologtalanság termékeny dombjain. Azonfelül megfelelő szociális törvényekről is gondoskodjunk. E törvények hozatalában és a gazdasági élet nehézségeivel való küzdelemben „nincsen sem zsidó, sem görög, sem szolga, sem szabad, sem férfi, sem asszony között válogatás”, abban mindnyájan egyek vagyunk és minden nyelvű keresztény testvérünkkel együtt harcolunk mindenki érdekében, akinek nem mértek az igazság mértékével és harcolunk mindenki ellen, aki igazságtalanságot akar cselekedni. Ebben követjük a legteljesebb keresztény nemzetköziséget.

A ker. szociális tudomány.

Az ifjúságnak el kell műlyülnie a ker. szociális gondolatban és ki kell azt fejlesztenie magában azáltal, hogy e gondolat tudományos kifejtését, megalapozását, védelmét tanulmányozza, olvassa, megtanulja, hogy annakidején ömaga másokat is meggyőzhessen. Terjesztenie kell az idevágó irodalmat, gyűjtenie kell a történelmi és egyéb adatokat, amelyek őt és az általa meggyőzötteket felfogásuk apostolává tehetik. Halljanak és beszéljenek az angol gyárosok rab-szolgaseregeiről, a kicsiny gyermekekről, kiket az erkölcselen tökések talnak alá gyujtott tüzzel hajítottak fel a keskenytorkú keménybe kormot seprni. De halljanak a lénykereskedelem borzalmairól is. Halljanak és tudjanak a modern uzsora mesterfogásairól, az öngyilkosságokról, amiket az elvont munkabér, a nyomorult mammon okozott. De tudják meg nevéket a renyhe kéjenceknek is. Tanulmányozzák a ker. szociális eszmét főképen a szociáldemokráciával és a kommunizmussal való összehasonlításában, és győződjék meg róla, hogy az emberi társadalomban „a kicsiny és nagy, szegény és gazdag teljes egyenlővé tétele lehetetlennek látszik”, lehetetlennek látszik az főképen a hitnélküli alapon, az embernek állati sorsba való leaizálásával, amikor minden elérhető, csak az nem, hogy a szenvedélyek elcsitultjanak. Győződjék meg itt XIII. Leó pápa szavainak igazságról, hogy a „természet rendje ellen hiába erőlködni. Az emberiség arculatára mindenkor a leghatékonyabb, a legmélyebbre ható egyenlítő ténsegek lesznek nyomva, mert már a természetes képességek: szorgalom, egészség, erő, ráteremtéssek és hajlandóságok is különbözőek!” — Gondolkodjanak rajta, hogy lehet-e valamely kommunista-tenyésztő iskolában gyári minták szerint fagyni a gyermekfejét ilyené, vagy olváná, — még hozzá édesanyjai gondozás nélkül?

Eszmény és élet.

Igy és ilyenformán szerezzék meg az ifjak a szociális eszmék tudományát és a ker. szociális apológiáját, hanem ez még énnenséggel

nem volna elég. *Eszményi* célok hirdetése, azok kivétele nélkül legfeljebb kenyérkereskedés lehetne valakinek, lehetne a góg szülönnya, hogy ime, én ezt is tudom, azt is tudom, de nem szolgálná az élet javait, amelyeknek mindenkihez való hozzáfuttatását hirdelné. Nem keresztény az aki csak vallja, de a gyakorlatban nem bizonyítja magát kereszténynek. Nem ker. szociálista az, aki a ker. szocializmus minden gondolatát megjegyezte, ha egyetlen egyet sem tartott meg életében. *Az élet* ker. szocializmusára van szükség, a tudomány ker. szocializmusára, de nem is az érzelmek ker. szocializmusára. Az élet ker. szocializmusának alapja pedig — a hitélet s ami abból fakad: erő és kitartás.

A csodás elem.

A természetes elemhez kapcsolódni kell a természetfölöttinek is és e csodás elemnél megállók, hogy elgondolkozzanak. Minden tervünk az ifjúsággal ezen a ponton valóslul vagy véssz. Az ifjúság segítése és főképen előkészítése a szociális munkára ezen a ponton válik hasznossá, értékessé, vagy haszontalanná, sőt ártalmassá. Aki szójával vallja és tétivel tagadja a ker. tanításnak csak egy tételét is: az veszélyeztetni a ker. szocializmusnak egész komplexumát.

Mit szerezzen meg tehát az ifju a megfelelő tudományon kívül, hogy a ker. szocialis tanak valóságos élő előadása lehessen? A felelet: Élő, cselekvő hitet és erős akaratot. Az élő hit részletes kifejtése lehetne mindaz, amit nagy emberek, nagy gondolkodók az ifjúság és az emberiség iránt való szeretetből általában mondtak, tanácsoltak és írtak, de amely tanácsok az evangéliumi örök igazsággal is harmoniában vannak.

Ezeknek a tanácsoknak összessége ez: tisztia, akaratosság, lendületes, szikrázó szemű, munkás-ifjúság jelenti azt a kort, amely a boldog életnek dalos evangéliuma, zengő ligete és minden igéretnek napja, amelyik minden báj, minden bátorságot és minden ragyogó értelmet rejtett magában, mint az egészséges mag az elővendő virágzó gyümölcsöt. Az az ifjúság, amely tettekben hívő, az acélosítja bele magát az életbe, és tanul bele abba, hogy szenvedésen, fáradságon, szükségén és szenvedésen át is uralkodjék magán, minden kislelkűségén és minden fardságon.

A hívő ifjúság erényes, mindig csak ott találja magát, ahol az engedelmesség s a nagyok tisztelete van, ahol ideálok élnek és az ideálokhoz való hűség uralkodik. Az erényes ifjúság hajnalán nem járnyavos a tavaszról mély, az ilyen ifjúság nem abban rokon az egész világgal, hogy ő is megdicsér minden új cícomát, még ha öcskösök nyerte is az új szabást. Hanem abban rokon mindenkivel, amiben egyedül rejlik a rokonság: az önzetlenség belsejében. Az erényes hívő ifjúság amellett tudja, hogy mikor van oka becsülni önmagát és milyen sokat kell tartania arról, ami külső g a puritán élet belsőleg a léleknyugalma s a tiszta becsület.

Az ilyen hívő ifjúság fiatal lelkében éneklek én a minden boldogságot, a minden báj, bátorságot és a minden kötelesség teljesítésére való legszebb felkészülést.

De a válságokban törpén maradó, a küzdelemre képtelené vált, a szenvedélyeknek behódolt, eszmészegény, a gyáva és lelki sápkörös, a türelmetlen, munkátlan, dolybós, nüveletlen, ideges, demoralizált, öngyilkoló ifjúságban csak a szomorúság, a fájdalom dalát dalolhatom. Az élet örösi mértékével fel érve is örösi nagy a pusztuló ifjúság nagy nagy temetője; a lelkek sir bele, s amikor ezt látom, a legelső, amire gondolkodom: Az ifjúság meneküljön minden gyöngeség elől, amely *betezséget* az ideálok hiánya és a munkátalanság okozza és meneküljön a hitetlen-ség temetője elől, ahová a gyermeki báj, örömet és boldogságot temetik. Ha királyi sas fai

vagyunk, úgy nézzünk a napba, ne felejtjük el származásunkat!

Ha ker. szociális működést akarunk kifejtetni, úgy ne felejtjük, hogy a ker. szocializmus a társadalom és gazdasági rend állapotait a ker. erkölcsök akarja megjavítani, tehát aki ezen a ponton alkuszik, vagy éppen alszik, az nincs velünk, az reánk nézve szomorú halott. Hogy talán nehéz a ker. erkölcs szerint élni? Annak parancsából tesszük, akinek kegyelméből vagyunk, és magunkért, az emberekért is tesszük, s Iordalmakat, vértengert teszünk ezzel feleslegessékké.

Az elveszettek völgye.

Ariosztó eposzában van egy részlet, Asztolt angol hősnék a hoidban történt utazása es ottani tapasztalatai. Asztolt a hoidban két hegy között egy kis völgyet vesz észre, ahol együtt van minden, ami a földön akár a sors veszélyéből, akár az idő rotálásából, akár az egyes emberek hibájából elveszett. Vannak ott elveszett birodalmak, kincs, hatalom, hírnév, szerelmes szívek hiába ejtett könnye, hiába sóhajtozott sóhaja... de felült nekem, hogy legtöbb olyan valami van, amit általában az ifjúság szokott elveszíteni:

„Játékkal pocsékolt órák s hetek raja
Láblógató dörök sok sommittevése,
Soh'ne valósozó tömérdek óhaja.
Sok hűu tervezés pusztítógó része:
Ezekkel van teif a völgy minden része!”

Kedves Ifjú Barátain, valljuk be, hogy az elveszettek völgyét nap-nap után tengeteg sok drágasággal tölti a mai kor kisebb és serdültebb ifjúsága. Szőlőlombos fejű, életük októberének délutánján veszik majd csak észre, hogy ha kitarító munkával kezdik az életet, királyi halmához juthatnak volna az egyéni sikereknek, melyeket az egész emberiség javára kamatoztathatnak volna. Öregségük szőlőlombos fejű véres babórral veszi majd körül a gondolat, hogy amikor a gyermekkor lépései után szemtől-szembe találkoztak az éneklő élettel, nem hallgattak lovagló ifjú szónoklásra, inkább csak fordultak, mintsem ápollták kertjének virágait, nem tettek a szívre pajzsot és nem harcoltak a pajzsán is erősebb szívvel, nepi voltak a hit bátor keresztény lovagjai, de még csak kereszt-hordozói sem!

Kitarító erő... Becses örökűk és termékeny ösztönökét önt belénk a természet Istene már a legkorábbi ifjúságban! Valamely hivatás megszerzését, művészi hajlamot vagy más alkotóképesség csíráját önti belénk az Isten.

Elindul egyik is, elindul másik is, de olyan kevesen tartanak ki végig. Mirelegelik a fardálmakat, visszajajdenek, s hiába valóld lesz minden meggyült jó szándék, mert nem cáfolják meg az akadályok látszólag leküzdhetetlen voltját azzal, hogy cselekvéshez fognak. Ott van siker, ahol a legkorábbi ifjuskorban megkezdődik a cselekvés. A zsidógyermek, akinek pár fillért adott az atyja, hogy kisereljen meg vásárolni es drágábban eladni valamit -- már az első játék közben teszi, cselekszi hivatását. Ekkor még nem tartja vissza őt sem a féltékenység, sem a félelem, sem a türelmetlenség, hogy akár sokáig is ne kiserelgessen. A hivatást a játékkal kezdi, hivatását cselekvéssel házastija össze mindjárt az elején, -- hivatásának tudatával nő fel, ami az akarató forrájában összenő vele, egybeolvad idegeivel és attól öröklő elválaszthatatlan. Ami minden nagyító szükséges való: a hivatásra való születést így pótolja ki a hivatásra való belénevelődés.

Beethoven-sonata.

Irta: MÉCS LÁSZLÓ.

I.

Vasárnap délután.

Megállt a munka mindenütt, vasárnap délután; az éke ele nem hasit humuszba mély barázdát, a boltok, gyárak lakatos aajtánál tál a csend ütött tanyát, míg utcán, piacon kurjantnak a garázdák.

Energiaék ezerszínű patakjait ma másra zúdítja a Sors, mint örök turbina-forgatásra; hétköznapi zakatoló malmába csönört intett, nem falja vértünk és velünk, nem örl percekint.

Energiaék ezerele futó, ezeryai színt folyón máma bíbor, eszókás álomkő csónakáznak... Ma kipirult a lélek, mint tavaszjöttén az ágak vege. Honnan szökken a pirulás robotos ág rúcskós rügyeibe?

Honnan van a nagy társulás, a roppant egymástszomszajzás? Ma csillag kerget csillagot, esőcsepp másik cseppet, a szempár szembeemélyülést s embert keres az ember. Minden hajzás valami mély álmat, mely messze roppent...

Az összeszót szeretet aranyoltáru templomában, melynek az ég azuról boltna adja kék-mosolyu kupoláját s örök lángja lesz a Nap: Isten-zsiv azur kupolában ki fogja majd az ember-lelkét roppant orgonáját

egy felszerelni, hogy együtt, egy-sziv-ütemre zengőn zeneljenek a lelkek mind... az akol és a pásztor?... Ki fogja, óh ki fogja?... Itt járunk s egyik csillagból özengetünk a másikba, oly messze, jaj, egymástól...

A feltámadás helye.

Nem véletlenség az, hogy Shakespearenél is első helyre és egymás mellé került a kitartás és hívés, mint amelyek a boldog ifjúságnak feltételei, s amelyekből minden öröm, és minden boldogság származik. Az Áldást és Alkotást azon a csatateren ölték meg, ahol a Hitet és Akaratot és csak azon a teren támadhatnak azok fel, ahol ezek, i. i. a Hit és Akarat feltámadnak.

* * *

Az ideálok megvalósítását csak a szenvedélyek ellen való háború megkezdése után kezdetem. Az erkölcs az emberi életben, így a társadalomban és a gazdaságban is az természetfeletti elem, ami az eposzokban a csodás elem. Jme tehát ez a tudomány megszerzése közben a még fontosabb megszerezni való. Aki ezt is bírja, az már halad, az már kiállhat, az már testvér. Az, ha kell, uton, kávéházban, vagy bárhol védelmébe fogja venni a keresztény szociális eszmék képviselőit, lapját, tudományát. Az könyvnyi szülei terén, nemhogy sújtana. Az megböcsát testvéreinek, ha netalán megbántották. Az alkatmat ad barátainak a csodálkozásra, nem bántja meg az igazságot és a fioktartást. Az embertársainak sorsában a maga sorsát fogja nézni a szívvel, lélekkel, tudománnyal és eszelekedettel ker. szocialista és az segít nekünk a kereszt igazságáról meggyőzni a világot!

Az őrdarmai magyarság sérelme.

A R. M. H. írja:

A cseh-szlovák állam által 1919 évben elrendelt népszámlálás nem történt teljesen Moys szja ize szerint, megsemmisítették s újabb összeírást rendeltek el. Az újabb összeírással a régi magyarból szlovákká átvedlett Moys teljesen megvolt elégedve, mert ebben a magyarság által alapított őrdarma községben az újabb összeírások csupán a lakosság 1. mond egy százalékát mutatták ki magyarnak, 99 százalékot pedig szlováknak és ruszinnak. Hiába állították az ősi magyar törzsekből származó Kendék, Pogányok, Bodárok, Vargák, Kovácsok, Kissék, Miskolczik, Talpasok, Jóniak, Halászok, Törökök stb., hogy ők magyarok és dédapáik, úkapák is azok voltak, az összeírók egyszerűen szlovákoknak vagy ruszinoknak jegyezték be őket.

A tanügyi hatóság ennek a hamis összeírásnak az alapján az ottani összes elemi iskoláit és óvodát szlovák, illetve ruszin tanítványúkké változtatta.

A római katolikusok azonban tiltakoztak ősi idők óta magyar tanítványú elemi iskolájuk elszlovósítása ellen, de minden eredmény nélkül. A tanfelügyelő elrendelte itt is a tót nyelven való tanítást s a tanító kénytelen volt ezen a nyelven tanítani a magyar anyanyelvű tanulókat.

A község magyar lakosságának többsége némán tűrte ezt a brutális sérelmet, bízza abban, hogy a hatalom birtokosai maguk is be fogják látni rövidesen azt, hogy egy demokratikus köztársaságban a kisebbség nyelvének elnyomásával nem lehet békét és megelégedést teremteni s változtatni a helyzetet önmaguktól.

Miután azonban az új tanévben is az óvodában és iskolákban szlovák és ruszin nyelven kezdeték meg az előadásokat, 108 magát magyar anyanyelvűnek valló család 578 magyar családtag nevében is felterjesztést intézett a kormány-

zóhoz, melyben rámutatnak a magyarságukat ért háztartalan sérelemre s követelik, hogy gyermekeik saját anyanyelvükön részesüljenek oktatásban. Kérvényökben bejelentik azt is, hogy ha kormányzó sérelmeiket sürgősen nem orvosolja, kénytelen lesznek a köztársaság elnökétől kérni igazságot.

Az őrdarmai magyarságot ért sérelem a köztársaság minden magyar lakosának sérelme s ezért a magunk részéről is követeljük, hogy ez a nagy sérelem azonnal orvosoltassék.

Mi a magunk részéről csak annyit tesszünk hozzá a R. M. H. fentebbi megállapításaihoz és követeléséhez, hogy az őrdarmai magyar iskola ügyében még a nyár folyamán felemeljük szavunkat és biztosra várjuk, hogy Hrdina tanfelügyelő megszűvelni sorainkat, de úgy látszik, ő sem akar ezirányban semmit sem tenni, nehogy valaszkép per excessum hibát (?) kövessen el a csehszlovák állam iteni fő iskolai intendánsának gondolata ellen, aki valja ugyan a nemzetek jogát, de a gyakorlatban egész másképp szokott cselekedni.

Magyarország a béke után.

„The Scotsman” angol lap okt. 16-iki számából.

(Folytatás)

Ha el tudnánk képzelni ilyen sorsot saját hazánknak és népének, jobban megtudnánk érteni a magyarok megdöbbenését és elkeseredését. De még más szempontok is növelik a magyar lelkek kétségbeesését. Mindenekelőtt az új államok, amelyekbe Magyarországból annyit beolvastottak, nemzetiség szempontjából nem kevésbé vegyesek, mint a régi Magyarországot volt, s alig lehet állítani, hogy a szerves egység elvén épültek.

Nem szabad továbbá elfelejteni, aminthogy a magyarok se felejtik el, hogy ők voltak azok, akik kincseiket adozták, vértüket ontották, akiknek férfiai és női pusztultak el az európai civilizáció védelmében, ők voltak a zilip, midőn a törökök fenyegették Nyugat-Európát, s megvédelmezték a mások szabadságát, míg maguk barbár iga alatt szenvedtek. Most azt kérdezik: mind a régi áldozatokért, hazájuk széttagolásával, népek szétszórásával tejez-e ki Nyugat-Európa hátlját?

A fenti tényeket és benyomásokat, amelyeket a helyszínen szereztem, abban a reményben közlöm, hogy az itthoni közönség jobban meg-

képeként a szemembe hullt. A nap dönti el, hogy nőzzem álomnak. Éles sugárkarddal szúnt a ködben, sziporkázva ugrik a kezdődő dermedésbe... Aranyláncot fűz a vedlett takaróra... az elnyűt cipőnek pirosló lombokból szattyánfoltot ígér... Csitul az éteigond... minden megszűnik. Álom... álom... s lelkem kacagva száll el tarkára ivelt könnyű harkályszárnyon.

A nap lebukik, elviszi a színek mesevilágát. Változik minden és úgy változik, hogy most már inkább a valót mutatja. A fákra mintha vicsgórgó fogu boszorkányok ködrongyokat aggattak volna talom zakatol s talán fehér lisztet örlöl... A kályha tűzképe fel-fellobban egy ablaklúvegen és talán meghívó-rajzot rajzol az üvegre. Odabent talán meleg teavízben gyöngyözik az élet... Menjünk be talán? Ha bemegyünk, szivesen látnak-e? Az őszi ég alja egy nagy, vörös seb. Sötétlő felhőkből vert-had képe bomlik... Lelkem zokogva csüng a felhőből kilépők rongyos dolmányára, tépett dolmányára l...

Natólyáné—Jaczkó Olga

Kétezer évvel ezelőt megvult az idők méhe s kitar kezével, öt sebével bus keresztfa ágán a Jóság összedrigált kiömlő vére ütemére minden sipot az ég alatt, a forgó földnek hátán, de örök disharmóniát kacag belé a Sátán s csak járunk társalán, mint hogyha egy-egy csillag hátán keringenek külön, külön, kitar karokkal hívja egy lelket, hogy betűzze ki, mi van szívének irva. S ilyenkor, ünnepdélután, döböneven vesszük észre, hogy csillag kerget csillagot; esőcsepp másik cseppet, az ember embert. S én magam a lelkek sipját kérdezem: e kirekesztő, kalitkás falak közé hogy esőcsepp? Hogyan zenél úgy egyedül? Tavasz szél, vagy őszi szél zúg rajta át az önmagam ticsókdalett cirpélem... Hoi melásg, hol járg öröm, hol véres, bübös érzelem settenkedik, sántánkodik sipom körül, játszik velem.

Ma, lelkem, dalra készülődj, ma csillag kerget csillagot, ma más lelkek közé viszlek, ma messze messze ballagok, megbocsátja, ki e kalitkás, bus magányba plántált, ma kiviszlek s ma átélünk egy Beethoven-sonátát...

Az őszi természet

csodás mesevilágba, álomvilágba vezetné a lelket... de a nyílt szöveget át dermedt ujjakkal, hidegen markol meg a való, amely sírásra hív! Aközött ingadozom, hogy álomnak nézsem-e, vagy valónak lássam azt, ami a tárgyak őszi

érti belőle a magyar helyzetet és véleményét. Azt lehetne kérdezni, vajon alávetik-e magukat a magyarok látszólagos sorsuknak és a jelen körülményeknek?

Az azonban a magyarok bár nézeteiket és érzelmeiket a békeszerződés igazságtalanságát illetőleg őszintén kifejezik, látszólag nyugodtjak.

Erre nézve, mint az író megítélheti, három főokuk van. Az elsőnek gyakorlati, politikai érzékük a forrása. Részint a h. boru, de még inkább a négy hónapig tartó bolsevista uralom és kegyetlenkedések, aztán a román uralom brutalitásai következtében az ország még mindig nincs a régi kerékvágásban. S míg távoli terveket forgatnak elméjükben, ügylátszik első gondjuk a belső rend megszilárdítása. Második okuk az a rend- és törvényteliséttel függ össze, amely náluk hagyományos. Semmi más földjén Kelet-Európának nem találhatni a fegyelem iránti oly érdeket, a törvényt iránt oly engedelmisséget mint náluk. Ez vérfürvény van s igazán előnyükre is, nemzetközi értelemben.

Azoknak, akik megakarják érteni a magyarok törvényteliséteit sajátosságát, ajánlom, hogy olvassák el a nagy Deák Ferenc életét és munkáit. A békeszínalók sok tévedést elkerülhettek volna, ha elővassák. Ez a tulajdonságuk képviseli őket, hogy a rosszabb utat választják, s me nem állítani, hogy így nagyobb eredményt fognak elérni, mint mások.

Nem oly ügyes propagandisták, mint némely más nép, de tudják, hogy államot nem azzal kell alapítani, hogy port hintsünk más népek szemébe s az alapot se bizottságok fűrés pánaszok. A harmadik az igazságba vetett hitük. Erősen hisznek ügyük igazságosságában és hogy végül az igazság fog győzni. Bár a jelenben nem értik Nagybritánia és Amerika magatartását és eszelekedését (s ki érti?) de erősen hisznek az angolok igazságérzetében és becsületességében és meg vannak győződve,

ha a körülmények teljes ismeretével és kölcsönös megértéssel közlekednek hozzájuk.

Azi a reményüket, hogy igazságot szolgáltatnak nekik, elsősorban Millerand májusban kelt levelére építik, mely a legfelsőbb tanács nevében tartalmazza.

Fontos és megjegyzendő, hogy ugy Millerand levele, mint a magyar kormány válasza, részt képezett abban az egyezményben és megértésben, mely a szerződés aláírásához vezetett. Így tehát a magyarok megnyugvással várhatják sorsukat. De okos volna a szövetségeseiktől, ha nem kérelmetek túlságosan az ígért könnyítéseket. A magyarokat nem fogják kipusztítani. S a történelemnek vannak tanításai a magyar erőt és kitartást, valamint a lovagiaság és jóakaratot illetőleg.

Comenius.

Az iskolák f. hó 15-én hivatalos rendeletre ünnepelni fognak. Egy tudományos emlékének fogja áldozni e napot a gyermekesereg. Egy tudós ember emlékének, aki éppen azzal a tudományal töltötte életét: hogyan lehet a gyermekből embert nevelni. Érdekes az ünnep abból a szempontból is, hogy az ünnepeltet valamilyen cseh, morva, lengyel, magyar és még más népek is magukénak tartják, mert bár morvának született, de minden nemzetért és több nép fiai közt működött.

Comenius (Komenszky) Amos János 1592. márc. 28-án született Magyarbóron vagy ennek közelében Nivnitzen, Morvaországban. A huszita-felekezetből 1461-67. között keletkezett u. n. cseh-morva testvérek szektához tartozott, amely szekta az ő idejében már beolvadt a lutheranusokba és reformátusokba. Comenius a szektának papja, majd püspöke volt és a puritán jellemet teljesen megjárta, hogy ennek az egyébként nagyon szigorú erkölcsi életet kívánó és bensőszerű szektának tagja s papja volt. Midőn válaszes szektáinak tagja s papja volt, a 30 éves kora miatt előzékeny volt kitéve, sőt a 30 éves háborúban mindenét elvesztette, 1628-ban Lisszabonban (Lengyelországban) telepedett, le s nemcsak

a híres Comenius gimnáziumot alapította meg és vezette ott, hanem ott írta meg később világ-hírekké vált és főképp a nyelvtanítás módjának javítására vonatkozó és az ő világnézetét is tartalmazó munkáit.

Tervezte Pansophia címen a tudománynak keresztény alapon való encyklopédiáját is. Nagy-hírű ember lett s 1641-ben Angliába, 1642-ben Svédországba hívták, hogy a nevelés javítására megnyerjék, sőt működött 1650-1651-ig Magyarországon, Árpádoton is, ahova Loránffy Zsuzsanna hívatta meg. Itt írta *Illustris Patakiánae scholae idea et Orbis sensuallium pictus* című híres paedagogiai munkáit. 1654-ben visszatért Lisszabonba (előbb lelkükre kötötte a magyaroknak, hogy magyar tankönyvekből tanítsanak), végre Amsterdamban állapodott meg, ahol 1670. november 15-én halt meg. Legnagyobb és legfontosabb műve a „Didactica magna” című gyakorlatias irány paedagogiai műve.

ÚJDONSÁGOK.

— **Uj egyházmegegyék.** A román király elrendelte, hogy az erdélyi róm. kath. püspökök székhelye Gyulafehérvár helyett Csíkszereda, a református superintendensé Marosvásárhely, az unitáriusé Szekelykeresztúr legyen. A kati. püspöki székhely a XI. század óta Gyulafehérvár volt. A szatmári egyházmegyéjét megszünteti a román király és a kath. híveket a nagyváradi latin szertartású püspök joghatóság alá helyezi. A románok számos esetben megbotozzák a latin szertartású papokat. Glatföldi püspök halálbűntetését is csak az angol bizottság közvetítés folytán változtatták meg, de fogságában rejtett szeszvedéseket kell elviselnie.

— **Házasság.** Szuchy László tanulmányvégzett papnövendék házasságot kötött november 4-én Droszt Elvirával, Droszt Artur főjegyző leányával. Ipolyváson.

— **Beosztás** Grigássy Károly volt szobránci és Szabo János volt ungvári áll. el. iskolai igazgatókat a magyar vallás és közoktatásügyi miniszter a szaboicsmegegyi kir. tanfelügyelőséghez osztotta be s megbízta őket az iskolátogatási teendők végzésével.

— **Az ungvári törvényesség ügye,** mint értesítünk, annyira előrehaladt, hogy a jövő év január elsején működése megindul. Helyisége az eddigi terv szerint a Fried palotában lesznek.

— **Halálozás.** Thury Almeda, a beregszászi kórházban működő irgalmas nővérek főnökeje a múlt héten 69 éves korában elhalálozott. Egy időben városunkban is működött.

— **Bucuszó.** Meleghangú, szívből fakadt bucuszó levelet intéz a H. U. által „minden jó emberének” Grigássy Károly volt szobránci áll. elemi iskolai igazgató-tanító. Bucuszó az ittmáró magyar kartársaktól, kiknek 25 évig járásköri elnöke, s a vármegyei tanító egyesületől, amelynek ügyvezető alelnöke volt, bucuszik tanítványaitól, akiket atyjukól szerett és a kedves helyektől, ahol életének legszebb delét, férfikorát töltötte. Fájó szívvel vesszünk föléd bucusit mindannyian, kedves Károly bácsi, akire ha csupa rátermett ember közé állítanak is, akkor is mindig csak büszkék tudunk lenni, Gyakorlati, igaz és hűséges munkás ember voltál, bárhova mégy, áldjon meg az Isten!

— **A cseh katonák ellen** című egyik multkori újdonságunkra vonatkozólag azt az értesítést küldi be most hozzánk a katonai referens, hogy a nemzetvédelmi miniszterium által kiküldött bizottság a nemeszói eseményeket megvizsgálta és ott nem a katonaságot, hanem a szónokokat találta hibásnak, akik a lakosságot igazgattak volna. A lakosság támadta meg előbb a katonákat és köttét meg is vert. A két polgár a későbbi összetűzésnél veszítette életét.

— **A vaggonlakók** gyermekei közül sokat, igen sokat elvitt a nyomorúság miatt a menekülő családokba belopózott halál. Nincs család, ahol beteg ne lenne, ahol már is áldozatot ne siratnának. Sok gyermekot, a kik ott is csak gyermekek, játék közben taposnak el az állomásokra befutó vonatok. Nem lévén rendes illemhelyek, ezeket a vagonok közelében ássott vermekkel helyettesítik, amelyek a betegségek terjesztői, de másképpen is okozták már sok gyermek halálát. Ezeket a vagonlakókat akarták elhelyezni Budapest gazdagabb és nagyobb házaiba azok az ébredők, akik már nem nézheték a hivatalos körök tehetetlenségét és az ebből származó néhány hangosbát szót fújták fel a zsidó sajtó berkeiben pogromnak, azt a néhány lakást kö-

vetelő gesztust embergyilkolásnak és néhány lecsüggesztett orrot furdettek meg a „budapesti vérfürdőben”. Egy idő óta újra terjesztik a „magyarországi zavargások” híreit. Költik a meséket. Útcaszeglet, kaszinó tele van a nagy szendzácokkal. Hát csak higgye, aki hiszi és fizesse, akinek ilyenre is van mindennap néhány koronája!

— **A cigányok nem mennek át a Galagóba.** A Bercsényi utca végén lakó cigányoknak a Galagóba való áttelepítése került szóba. A hatóság ott rendes lakások építene számukra — de a cigányok hallani sem akarnak arról, hogy átköltözzenek. „Száz nyolcvanvan vagyunk — mondta egyikük — és igen sok idegen vendégünk szokott meglátogatni bennünket. A Bercsényi utca végén könnyű nekik megtalálni bennünket, de hogy találjanak azok ránk a Galagóban! Meg aztán mi nem szokunk magas házakban lakni, ott pedig csak magas házak lesznek, tehát mi nem megyünk, appellálunk”. Mindenesetre korszerűnek találjuk magát a cigányoknak modern berendezésű lakásokba való költöztetése eszméjét, de nem különben érdekesnek találjuk a cigányok védekezését is. Őket a humanizmus nevében akarják egészségesebb helyre áttelepíteni, ők ha nem is azzal a szóval, de szintén a humanizmus nevében tiltakoznak ellene, hogy t. i. mi lesz akkor a szállást kereső fajrokonokkal, akik ilyenképen nem találjanak rájuk? Hogy mennyire ők a világ legkonzervatívabb nemzete (mert ma már ők is nemzet), az ebből az esetből is igen jól kitetszik.

— **Tea-délutánok a Patronázs javára.** Az Ungvegyi Patronázs Egyesület saját céljai javára folyó évi november hó 14-én, 28-án és december 12-én a Tarsaskőr nagytermében „Tea-délutánok” rendez a következő programmal: Nov. 14-én: Művészet az öltözködésben. Felolvassa dr. Gáborné Róza Elza — Dalok. Énekl. Kende Mici, zongorán kíséri Ajtay Erzsike. — Keremem a mamát, vig monolog. Előadja Schönbrunn Izso. Nov. 28-án: Siciliana, Mascagnitól. Mazaruka, Hubaytól. Hegedű-szóló. Előadja Hevesy János. Az anya, monolog. Előadja özv. Ungváryné Horosy Jolán. Nédalok. Ének-szóló. Előadja Szűcs Piroksa. — December 12-én: Divattörténet eleven képekkel. Felolvassa dr. Gáborné Róza Elza. Költemények. Előadja Tomcsányi Béla. Énekeduette. Előadja Kardos Annus és Kerekes Vera. A tea-délutánokon, mint ház-i-kisasszonyok, a plakáton megnevezett leányok szerepelnek.

— **A takarékbetéteket teljesen feloldják.** A tulajdonos szabadon rendelkezhetik velök. A pénzügyminiszter egy hozzá intézett interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy a bankbetéteket teljesen fel vannak oldva, ha a betét takarékkönyvre és nem folyószámlára szól.

— **Uj törvényjavaslatok.** Dr. Englis pénzügyminiszter a nemzetgyűlés pénteki ülésén több törvényjavaslatot nyújtott be, melyek közül a lakosságot különösen érdekli, hogy a vagonforgalmi és munkatelljesítményi adó 1 százelekről 2 százelekre felemeltesse. Ezen adónak 30 százeleka a megállapítandó kulcs szerint a tartományok, kerületek és községeket fogja megilletni. Ez az első eset, hogy a községek anyagi számlása érdekében tesznek valamit.

— **A magyar Himnusz és a románok.** A román kormány rendeletet adott ki, amelynek értelmében a magyar istentiszteletek után szabadi a templomban a magyar Himnusz énekleni.

— **Magyarország három monarchista irányzata.** A „Mittagspost” budapesti tudósítója egy magas állami és jól tájékozott személyiséggel beszélgetést folytatott a magyar királykórdecsről, amelyről a lap a következőket közli: A magyar király-kérdésben három irányzattal kell számolni. Az egyik a legitimisták pártja, akik az ország területének mintegy két harmad részét képviselik s akik feltétlen hívei IV. Károly személyének. E párt hozzátartozói között van Horthy, gróf Andrássy, örgróf Pallaviciny és a keresztény-nemzeti irányzat képviselőinek legnagyobb része. Ezt a pártot a kiszagadónak csak kicsiny töredéke támogatja. A másik párt a trónörökösöt kívánja. Ez a párt IV. Károly személye ellen azért foglal állást, mert a forradalom idején Magyarországot elhagyta, a Habsburgoknak azonban hűvé maradt. A harmadik párt a nemzeti király szabad választása mellett foglal állást. Ezek jelöltje József főherceg. Legagilisabb vezetője Lukaszich tábornok.

— **Betörés.** Weinman Herman Árpádvezér-uti kereskedőhöz a szombatról-vasárnapra virradó éjjel ismét betörték és mintegy ötvenezre korona értékű rőfsáruját rabolták el. Szomorú közbiztonsági viszonyainkat igazolja, hogy Weinmannhoz három hét alatt már harmadszor törtek be.

— **Állást keres.** Egy polgáriskolai képzettséggel bíró és tótul is beszélő úri leány megfelelő állást keres.

— **Eljegyzés.** Janusovszky János november 7-én eljegyezte Puskás Bertalan leányát, *Annuskát*.

— **Adományok.** Wellmann Mihály fogtechnikus 300 K-át adományozott a Patronázs-Egyesület javára. — *Reóthy*, pénztáros.

Dr. Mandel Mór lapunk utján 15 K-át adományozott a Ker. Népkönyha javára.

— **Ujra eltűnt egy tábla.** Az új állam rendezkedik. A köcimerek letördelése után a táblák falazása következett. Most folytatódik. A főgimnázium aulájában tegnap tűntették el a két emléktáblát, mely a magyar kultúra évszázados diadalát hirdette. Ez is, mint a többiek egy márványdarab, mely az új alakulás pillanatában mult, történelem lett. Nem értjük, minek kell a történelemben kihuzásokat eszközölni, tényeket fal mögé rejténi. De hiába, ma így megy s nekünk más jogunk nincs, mint minden ilyen esetenél, mely a magyar multat temeti, egy könnyet a szemünkből kitörölni.

— **A gimnázium magyar osztályába** mind többen és többen iratkoznak be. Az első osztályba annyi magyar tanuló jelentkezett, hogy a leányokat már külön osztályba vették. A tanulók száma arányában visszakérülnek lassan az összes régi tanárok, csak *Gulovich* Tivadár és *Holozsnyay* Irén tanárok maradnak el onnan továbbra is a mi őszinte sajnálatunkra. Nem tudjuk az okát, hogy miért kell ennek így lennie, bár gondoljuk. Azért, mert itt mindenkinek szabad olyan felfogást vallani, amelyet akar, de csak — papíron.

— **Hozzák a pópákat.** *Disifej* szerb püspök a napokban Kárpatorussziába érkezik, hogy gör. kel. papokat hozzon e vidékre.

— **Uj főkapitány.** Ungvár új főkapitánya Hron Károly lett. A Prága mellettí Kralupból került ide, ahol szintén főkapitány volt.

— **Német és magyar képviselők** védik Prágában a tisztviselőtörvényt, amit éppen a csehék és a kormány pártja nem fogad szívesen. A német képviselők egyébként azszal fenyegetőznek, hogy valamely vidéki városban ellenparlamentet csinálnak.

— **Medvét lőtt.** Barkóczi kapási erdővéd különös szerencsével nem is egy, hanem két gyönyörű medvebocot lőtt, amelyeknek bőrét összesen tizennyézezer koronáért adta el. Kapás határában évek óta nem láttak medvét. Ez a két bocs két családdal menekült le Hajasd tájáról, ahonnan üldözték. A megriasztott öreg medvék ismét vissza felé vették útjokat.

— **Betörők.** Egy öt tagu banda az utóbbi időben 6 ungvári polgár karára betöréseket követett el és kb 250.000 K-t elemelt. A tetteseket (Szivák M., Benzó József, Dolikín Maxim, Czipó György és Nagy Imre) részint Ungváron, részint Kassán elfogták.

— **Világhírek.** Japánnak Saito nevű népszövetségi megbízottját Tokióban egy kínai — politikai bosszúból — fölélőtte. — Temesvár belvárosa nov. 8-án lángokban állott. A tüzet hír szerint gyújtogatás okozta volna, mellyel zavart akartak előidézni, hogy Raskanu tábornokot megölhessék. — Az osztrák szociáldemokrata párt kitér a II. internacionáléból. — A francia kormány programja: Közeledni a vaticánhoz. — Az ír forradalom már kritikus fölteket mutat. Az áldozatok száma egyre nő. — A horvát parasztpárt állást foglalt az önálló horvát köztársaság mellett. — Az amerikai Egyesült Államok új elnökének beszédje alatt koporsót hordtak körül e felirással: „Népszövetség”. — Bebizonyosodott, hogy az állítólagos Horthyokmányok hamisítványok, amiket Böhm Vilmos rendelt meg. — Az olasz közséj választásokon az alkotmánypárt nagy győzelmet aratott. A szociáldemokrata pártot nagy vereség érte. A ker. szocialisták 15.000 szavazatot kaptak.

— **Értesítés.** Az UAC. korcsolyapályára igényjegyek Klein Ignác üzletében válthatók. UAC. tagok, akik dec. 1-ig kiváltják, 30 K. Nem UAC. tagoknak 40 N. UAC. tagok, akik dec. 1. után váltják ki, 40 K. Nem tagoknak 50 K. Az igényjegyet váltani ohajótnak saját érdekük, hogy dec. 1-ig az igényjegyeiket kiváltásák.

— **A leleplezett lisztcsempész.** Nehogy félre értsen valaki, e helyen csak a száraz tényeket írom le. Aki érteni akar, ebből is eleget érthet. Nem is oly régen arról írtam a H. U.-ban, hogy addig, amíg sokan koplálnak addig mások dustálkodnak a földi javakban, egysékek mint pl. olyan magamfajta emberek, amíg még tudják megkapni a nekik járó lisztadagot, addig mások pl. olyan „Schaffer” féleké vígan hozzák illetve csempészik a finom lisztetek szekérszámra és titokban magas áron adják el hitosorsosaiknak. „A zabkenyer” című cikkem következménye egy kis vizsgálát lett Schaffer Béla ellen, aki érdekelt hitosorsosaival együtt azt vallotta, hogy a kérdéses zsákokban nem liszt hanem krumpli volt. Hogy a krumplit akkor sem néztem, most sem nézem lisztnek s hogy Schaffer tényleg liszttel és nem krumplival láncereskedik, arról most már bárki meggyőződhet a rendőrségen. Ugyanis pénteken e hó 12-én d. u. 2 órakor beállították Schafferhez Koncsny és Kuralovszky rendőrök és lefoglalták Schaffernél nagymennyiségű lisztet és cukrot Schaffer szorultságában egy két méter hosszú aranyláncot és aranyért adott át Koncsnynek ezekkel a szavakkal: „Nezze, pénzem nincs-n, de ezt a csekélységet fogadja el” stb. a többit már magunktól is eltaláljuk... Schaffer Béla ellen megindult az eljárás liszttel való láncereskedés és vesztegetés miatt. Amint értesültem Schaffernek már ügyvédje is van, aki „pertu” barátja valakinek. Figyelem őket. Kubovesik Andor.

SZÍNHÁZ.

Az elmúlt hét folyamán munkás-előadás keretében színr került *Éjjeli menedékhely* előadásáról s a darabról csak most van módunkban beszámolni. A darab szoros értelemben véve nem mondható drámának, inkább élelkep. De még így sem szígtuon egységes, mert a fölvet probléma: mi végre élünk itt a földön a darab folyamánként nem nyer megoldást az író a részletező finomsággal, megkonstruált alakjaival inkább mélyreható filozofijának szocialis indoklásra, mint cselekményvitelre használja. Legsikerültebb alakja a darabnak egy szelid lelkű

örög vándor, kit az író az éjjeli menedékhely óráv, örömtelen lakói közé vizs. S az öreg bátorítja a csüggedőket, kiknek lelkében mélyen bálát, csöndes, simogató szavakkal szépséges álmoképet varázsol eléjük s ezzel — az Istentől is eltávolodni akaróknak a jobbhoz való hitet reméli fölkelteni. A szereplők közül, kik bár mindannyian derekasan oldották meg feladatukat, Közműves Sándor fölébe emelte az öreg páratlan szívjóságának életigaz megéreztetésével, az igen kevéssé színpadi alakot messze fölé helyezte a többiek alakításának.

Hétfőn a „Mozaik Kör” tagjainak volt a bemutatkozása *Nőbe* egész estét betöltő darab előadásában. A kör műkedvelői, a komoly készültiséget igénylő darab dicséretes előadásával biztató reményt nyújtanak arra nézve, hogy a színészek távoztaival kellemes szórakoztatói lesznek a színházkedvelőknek. A kitűnő betanítás s kifogástalan szereptudás elsősorban dicsérhető meg. A szereplők mozgása s az őszjáték sok esetben kívánmi valót hagyott hátra. Egyik-másik szereplő félszége, mikor nem beszél, erősen szembeütő. Az egyformán tehetséges műkedvelők nem igen szárnnyáltak túl egymást, valamennyien derekas munkát végeztek, mindvégig sikerül küzdőtőre reményt nyújtanak arra nézve, hogy a színészerini dicséretet érdemel O thó Daniel gazdag humoru alakítása, Estók Anci bájos közvetlenségű játéka, Schönbrun Izsó biztos mozgása, Frenyóni routinos játéka, Sailer László tömör színezeti alakítása. Péter Dénes, Olcsaváry Dendy, Katona Irén, Kurucz Ilonka kisebb szerepükben is az érdeklődés középpontjában állottak. Rosenbaum Dóra alakítása az előadás legkiemelkedőbb eseménye.

Kedden az *Eredet apja*, szerdán a *Goldstein Számi* derűs, mulattató operette kacagtatott telt házat. Mindkét darab címszerepében Horváth Kálmán az ő szerietreméltóságával, valóságos humorál feljéltetetlenül kacagatót alakítást nyújtott. Hozzá hasonló zsanérú színész még nem volt vérosunkban, kinek neve a színpalon a legkitűnőbb csalogató. Kun Deszö kitűnő alakító képessége mind a két előadásban a legteljesebben érvényre jutott. Fekete Irén az *Eredet* apjában pajzánságával, táncával prim-donna képességeinek is fenyves tanujelét adta. Balázs Rózi a *Goldstein* Számban egyéniségéhez illő szerepet kapott. Határozottan tetszetősebb alakítása s kifogástalanabb ilyen természetű szerepek alakításakor mint a parádés szerepben Kovács Lili mozgása, játéka sablonos. Zilahy igazolta, hogy bohózatban is elsőrangú.

Pályázat.

A lakárdi róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdeték. Javadalom: törvény szerinti fizetés és párber. A tannely szlovák. Pályázati határidő: 1920 november 30. A kellően felszerelt pályázati kérvények alantírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. Órdarma, 1920 november 8

Lőrincz István, rk. lelkész, isk.-szeki elnök.

BANGHA PATER
IMAKÖNYVE
CSINOS KIVITELBEN
50 koronáért
lapunk kiadóhivatalában megrendelhető. :-:

Termő szőlőt, kerek és földet
(lehet az gyümbölszával is), keresek bérletbe vagy az évi munkákért részibe. — Ajánlatot a kiadóba kérek.

Békebeli, száraz keményfából készített náló- és ebédlő-szobaberendezések jutányos árban
Kelemen István asztalosnál
Vargasor-utca 48. szám alatt kaphatók.
Eladó ház. Nagyforgalmu ponton egy lakónház izletteljesítéssel, továbbá a katonai lakóhelyén túl egy 800 négyzetöngönyi területű háztelket és egy új gazdasági szekér eladó. Bővebbet Bozosi-utca 48. szám alatt.